

Landbruks- og matdepartementet

Matsikkerhet	Landbruk over hele landet	Økt verdiskaping	Bærekraftig landbruk
Økt bærekraftig matproduksjon	Sikre bruk av landbruksarealer	Konkurransedyktige verdikjeder og robuste enheter	Beskytte arealressursene
Trygg mat og fullverdig kosthold	Styrke og bidra til sysselsetting og bosetting	Gode kompetansemiljø	Produksjon av miljøgoder
Ivareta forbrukerinteresser	Politikk tilpasset regionale muligheter og utfordringer	Konkurransedyktige inntekter	Sikre naturmangfold
Norge som konstruktiv internasjonal aktør			Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen
Videreutvikle Norge som matnasjon			Redusere forurensingen fra jordbruket

Figur 1 Mål for norsk landbruks- og matpolitikk[1]

De fire overordnede målene for norsk landbruks- og matpolitikk er *Matsikkerhet*, *Landbruk over hele landet*, *Økt verdiskaping* og *Bærekraftig landbruk*, jf. figur 1.

Matsikkerhet er et overordnet mål i norsk landbruks- og matpolitikk. Nok og trygg mat skal danne grunnlag for at befolkningen kan sette sammen et fullverdig kosthold. De tre øvrige overordnede målene bygger opp under matsikkerhet. Å ta i bruk landbrukets ressurser over hele landet, ivareta produksjonsgrunnlaget og legge til rette for konkurransedyktige verdikjeder er nødvendig for å kunne produsere mat til egen befolkning.

Landbruket spiller en viktig rolle for bosetting og sysselsetting i store deler av landet, og bidrar til verdiskaping gjennom produksjon av varer, tjenester og fellesgoder. Landbruk over hele landet skal bidra til at landbrukets rolle i distriktene videreføres og videreutvikles. For å øke produksjonen av mat fra norsk landbruk må ressursene tas i bruk der de finnes. Norsk landbruks- og matpolitikk er en politikk både for forbruker, næring og samfunnet som helhet.

Fylkesmannen har ansvar for oppfølging av nasjonal landbruks- og matpolitikk både regionalt og lokalt, og har både utviklings- og forvaltningsoppgaver på landbruks- og matområdet. Fylkesmannen skal skape møteplasser for erfaringsutveksling og formidling av forventninger mellom Fylkesmannen, fylkeskommunen, Innovasjon Norge, kommunene og andre aktuelle regionale aktører. Gjennom det regionale partnerskapet, der også næringsorganisasjonene inngår, leder Fylkesmannen arbeidet med utarbeidelse av Regionalt bygdeutviklingsprogram, som et sentralt grunnlag for prioriteringer av bygdeutviklingsmidlene og andre virkemidler som forvaltes regionalt.

Fylkesmannen er et kompetansesenter generelt og for kommunene spesielt. Videreutvikling og styrking av kommunenes rolle som landbrukspolitisk aktør og som pådriver innen landbruksrelatert

klimaarbeid og nærings- og samfunnsutvikling er sentrale områder. Gjennom oppfølging, veiledning og kompetanseheving skal Fylkesmannen også bidra til at kommunene opprettholder god forvaltningspraksis i sin myndighetsutøvelse på landbruks- og matområdet.

Fylkesmannens forvaltningsoppgaver knytter seg til økonomiske og juridiske virkemidler innenfor jordbruk og skogbruk. Fylkesmannen har det regionale ansvaret for at tilskudd på landbruksområdet forvaltes og kontrolleres i samsvar med overordnede forutsetninger og i henhold til gjeldende lover og regler.

Overordnede dokumenter i arbeidet med de ulike områdene er:

- [Meld. St. 9 \(2011-2012\) Landbruks- og matpolitikken. Velkommen til bords](#)
- [St.meld. nr. 39 \(2008-2009\) Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen](#)
- [Prop. 1 S \(2012-2013\) Landbruks- og matdepartementet](#)
- [Prop. 122 S \(2011-2012\) Jordbruksoppgjøret 2012 – endringer i statsbudsjettet for 2012 m.m.](#)
- [Prop. 104 S \(2011–2012\) Reindriftsavtalen 2012/2013, og endringer i statsbudsjettet for 2012 m.m.](#)
- [Prop. 1 S \(2012-2013\) Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet](#)
- [Meld. St. 21 \(2011-2012\) Norsk klimapolitikk](#)
- [St.meld. nr. 25 \(2008-2009\) Lokal vekstkraft og framtidstru – Om distrikts- og regionalpolitikken](#)
- [St.meld. nr 26 \(2006-2007\) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand](#)
- [Landbruks- og matdepartementets miljøstrategi 2008-2015](#)
- [Nasjonal strategi for Inn på tunet](#)
- [Fullmaktsbrev 2013 til Fylkesmannen fra Statens landbruksforvaltning](#)
- Tildelingsbrev 2013 for budsjettkapittel 1510 – fylkesmannsembetene, Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet
- Tilskuddsbrev til fylkesmennene om kap. 1150.50.11 næringsutvikling og fullmaktsbrev om kap. 1144.77 Regionale og lokale tiltak i landbruket

[1] Figuren er hentet fra Meld. St. 9. (2011-2012) og illustrerer målbildet for landbruks- og matpolitikken, og de viktigste områdene under hvert overordnede mål.

Resultatområde 21 Matsikkerhet

Den viktigste oppgaven for landbruket er å produsere nok, variert og trygg mat av god kvalitet. Det skal legges til rette for at den landbaserte matproduksjonen kan øke i takt med etterspørselen til en økende befolkning i Norge. Dette berører en rekke områder som bl.a. å ivareta produksjonsgrunnet, utnytte naturlige og menneskelige ressurser og å sikre kompetansmiljøer.

Fylkesmannen skal, gjennom forvaltning av virkemidler og i samarbeid med andre regionale aktører, bidra til å videreutvikle Norge som matnasjon. Dette må blant annet gjøres gjennom å utvikle og støtte opp om det tradisjonelle landbruket og ved å stimulere til økt matmangfold og innovasjon på matområdet.

21.1 Økt matproduksjon og trygg mat

Oppdrag

- Bidra til økt bærekraftig matproduksjon gjennom bruk av jordbrukets ressurser (innmark, utmark, infrastruktur, kompetanse mv.)
- Forvalte regelverk og midler over jordbruksoppgjøret og statsbudsjettet som bidrar til økt matproduksjon.
- Samarbeide med Mattilsynet om forvaltningen av regelverket om nedforing pga. radioaktivitet, samt ordningene med settepoteter, såvarer, gjødselvarer av organisk opphav og utstedelse av autorisasjon for kjøp og bruk av plantevernmidler.
- Foreta stedlig kontroll og fastsette tilskuddsberettiget areal knyttet til Forskrift om tilskudd til frøavl m.m.
- Fordele tilskudd til veterinærtjenester til kommunene i samsvar med organiseringen av vaktområder, og prioritere søknader fra kommunene om midler til spesielle stimulerings tiltak for å sikre generell tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell i næringssvake distrikt.
- Bidra til kompetanse, mobilisering og motivasjon for gjennomføring av helse, miljø og sikkerhet i landbruket.
- Ivareta fagfunksjonen knyttet til matkontakter under Utviklingsprogrammet for lokalmat og grønt reiseliv, gjennom bl.a. å drive mobilisering til programmet og være aktiv i fylkesovergripende samarbeid.
- Samarbeide med Mattilsynet om småskalaproduksjon og nyetablering innenfor matområdet.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap.1510). For arbeidet med søknadsbehandlingen av spesielle stimulerings tiltak knyttet til veterinærtjenester, blir det gitt en økonomisk kompensasjon over Landbruks- og matdepartementets kap. 1143, post 60 jf. rundskriv 55/09 fra Statens landbruksforvaltning.

Bakgrunnsinformasjon

Lover og forskrifter

- [Lov om dyrevelferd, 19.6.2009 nr. 97](#)
- [FOR-2003-07-04-951 Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav](#)
- [FOR-2005-06-25-693 Forskrift om soneinndeling i forbindelse med nedforing pga. radioaktivitet](#)
- [FOR-1996-07-02-1447 Forskrift om settepoteter](#)
- [FOR-1988-03-25-251 Forskrift om floghavre](#)
- [FOR-2004-07-26-1138 Forskrift om plantevernmidler](#)

Annet

- [Brev til landets kommuner fra Landbruks- og matdepartementet og KS av 16.10.2007 om overføring av ansvar for tilgang på veterinærtjenester fra 1.1.2008](#)
- [Rundskriv \(for 2013\) fra Statens landbruksforvaltning – Tilskudd til kommunale veterinærtjenester](#)
- [Arbeidsgrupperapport om helse, miljø og sikkerhet i landbruket](#)

Resultatkrav

- Tatt initiativ og vært pådriver for økt bærekraftig matproduksjon, verdiskaping og utvikling av jordbruket.
- Sikret et godt samarbeid med Mattilsynet på det matpolitiske området, og slik at hensynet til mattrygghet ivaretas.
- Bidratt til å sikre tilfredsstillende tilgang til veterinærtjenester i kommunene.
- Etablert fagfunksjonen matkontakt innenfor Utviklingsprogrammet for lokalmat og grønt reiseliv og målrettet og styrket samarbeidet med Innovasjon Norge og fylkeskommunen.

Rapportering

- Beskriv kort sentrale utviklingstrekk og drivkrefter i utviklingen av jordbruket.
- Beskriv kort fylkesmannens bidrag for å nå målet om økt matproduksjon.
- Gi en oversikt over kommunenes forbruk av vakttilskudd og stimuleringstilskudd i forhold til bevilgning over kap. 1143 post 60 Tilskott til veterinærdekning til Statens landbruksforvaltning innen 29.2.2013.
- Rapportere til Statens landbruksforvaltning på bruk av tilskudd til veterinærreiser.
- Beskriv kort resultater for oppdraget knyttet til Utviklingsprogrammet for lokalmat og grønt reiseliv.

Resultatområde 22 Landbruk over hele landet

Det skal legges til rette for landbruk over hele landet med sikte på matproduksjon, verdiskaping, bosetting, sysselsetting og ivaretagelse av kulturlandskap.

Eiendomspolitikken skal bidra til at produktive arealer skal bestå, og at de kan bli brukt til framtidig matproduksjon. Den skal bidra til å sikre grunnlaget for rasjonell og bærekraftig drift av landbrukseiendommene. Det legges opp til en aktiv eiendoms- og bosettingspolitikk som kan bidra til å sikre bosettingen i distriktene. Det er en målsetting at landbrukets ressurser brukes bærekraftig og aktivt til det beste for eierne og samfunnet for øvrig.

En solid forvaltning med tilhørende kontroll er nødvendig for å sikre legitimiteten til politikken og virkemidlene, samt opprettholde tilliten til forvaltningen. Oppdaterte kart over arealressursene er en forutsetning for effektiv forvaltning og kontroll.

God dialog med kommunene på politisk og administrativt nivå er en forutsetning for økt landbrukspolitisk engasjement i kommunene, og for at kommunene skal ha tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å løse oppgavene.

22.1 Bruk av landbruksarealer

Oppdrag

- Forvalte økonomiske og juridiske virkemidler i samsvar med nasjonale retningslinjer.

- Forvalte regelverket om husdyrkonsesjon.
- Ha oversikt over beitebruk i utmarka (arealbruk, tapsutvikling, tapsårsaker), stimulere til lave tap av dyr og hensiktsmessig samarbeid mellom dyreeiere/grunneiere, samt legge til rette for langsiktige investeringer i næringsdrift basert på utmarksbeite.
- Samordne bruk av landbrukspolitiske og miljøpolitiske virkemidler, ivareta landbruksfaglige hensyn og sikre forutsigbarhet og langsiktighet ved innvilgning av tilskudd fra kap. 1427 post 73 Forebyggende og konfliktdependende tiltak i rovviltforvaltningen.
- Se til at kommuner med rovviltproblematikk har kompetanse på området, jf. rovviltforliket 2011 pkt 1.5 og i forhold til tilpasninger av husdyrbruket, herunder omstilling av saueholdet, i områder innenfor prioriterte rovviltområder (jf. pkt 2.2.19 og jf. regionale forvaltningsplaner for rovvilt).
- Som sekretariat og/eller premissgiver for rovviltnemndene skal fylkesmannen sikre at forvaltningsplan for rovvilt balanserer hensynet til rovviltbestandene og næringsmessig beitebruk.
- Bidra til utvikling av alternativ næring på bruk som omstiller driften pga rovvilt, jf. rovviltforliket 2011 pkt 1.5, pkt 2.2.19 og Regionale forvaltningsplaner for rovvilt.
- Bidra til at kommunene gir best mulig rapportering gjennom KOSTRA og bruke KOSTRA-tallene i dialogen om arealbruken og ressursbruken i kommunene.
- Utnytte data fra Geovekst-samarbeidet og Norge digitalt-samarbeidet i løpende oppgaver, analyser og generelt informasjonsarbeid og i ivareta landbrukspartens interesser i kartsamarbeidet.
- Følge opp gårdskartprosessen og bidra til at kommunene holder arealressurskart (AR5) oppdatert, slik at de er et pålitelig grunnlag i arealspørsmål.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap.1510). Styrking av det kommunerettede arbeidet og arbeidet med rovviltforvaltning er finansiert over kap. 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket.

Bakgrunnsinformasjon

Meldinger og proposisjoner

- [St.meld. nr. 15 \(2003-2004\) Rovvilt i norsk natur](#)
- [Rovviltforliket 2011 \(Representantforslag 163 S \(2010-2011\)\)](#)

Lover og forskrifter

- [Lov om om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen, 16. januar 2004 nr. 5](#)
- [FOR 2006-12-18 nr 1496: Forskrift om tilskudd til reiser ved veterinærers syke- og inseminasjonsbesøk.](#)
- [FOR 2004-04-11 nr 611: Forskrift om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen](#)
- Forskrift om tilskudd til investeringer i beiteområder (kommer)

Annet

- [Regelverk for tilskudd til forebyggende og konfliktdependende tiltak i forhold til rovviltskader \(22.10.2004 Miljøverndepartementet\)](#)
- [Rundskriv fra Statens landbruksforvaltning – Kommentar til lov 16. januar 2004 nr. 5 om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen og forskrift1. april 2004 nr. 611 omregulering av svine- og fjørfeproduksjonen](#)

- [Brev av 28.7.2006 om beitebruk og rovviltforvaltning fra Landbruks- og matministeren og Miljøvernministeren](#)
- [Mattilsynets veileder for vedtak ved rovdyrskade på beitedyr](#)
- Regionale forvaltningsplaner for rovvilt
- Brev om oppfølging av rovviltforliket 2011 – [Brev 10.02.2012 fra Landbruks- og matdepartementet til Mattilsynet](#), og brev 25.8.2011 fra Miljøverndepartementet til bl.a. fylkesmennene

Resultatkrav

- Prioriteringene i landbruks- og matpolitikken er kjent i næringen og i kommunene.
- Bidratt til langsiktige og forutsigbare løsninger, både for en fremtidsrettet beitenæring og for bevaring av fredet rovvilt i tråd med nasjonale mål.
- Fulgt opp Geovekst-samarbeidet og Norge digitalt-samarbeidet, og bidratt til at kommunene holder arealressurskart (AR5) oppdatert.

Rapportering

- Rapportere ev. bruk av midler over kapittel 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket til rovviltforvaltning, og beskriv kort utfordringene på området
- Beskriv utviklingen i beitebruk og utarbeid statistikk over bruk av beiteareal og tapsutvikling.
- Rapporter på omfang av samfinansiering med midler til forebyggende tiltak mot rovviltskader over Miljøverndepartementets budsjett.
- Beskriv kort bruk og nytte av data fra Geovekst og Norge digitalt hos alle avdelingene ved embetet.
- Beskriv aktivitet i arbeidet knyttet til Geovekst og i oppfølging av kommunenes arbeid med ajourføring av arealressurskart (AR5).
- Rapportere til Norsk institutt for skog og landskap om behov for kontantmidler i Geovekstprosjekter, samt fyller ut regnskapsskjema.

Rovviltforliket viderefører den todelte målsettingen om å ivareta beitenæringens interesser samtidig som man skal sikre en bærekraftig forvaltning av rovviltet. Forliket øker handlingsrommet for måloppnåelse for vern av rovvilt og mulighet for næringsmessig beitebruk, og skal følges opp i regionvise forvaltningsplaner. Fylkesmannen har en nøkkelrolle i gjennomføringen av nasjonal rovviltpolitikk.

Meld. St. 9 (2011-2012) legger vekt på en mer regionalt tilpasset landbruks- og matpolitikk, gjennom økt regionalt handlingsrom og områderettet innsats. Fra 2013 er det opprettet Regionale bygdeutviklingsprogram, hvor Fylkesmannen har det strategiske ansvaret for å utvikle og gjennomføre arbeidet med programmene i samarbeid med det regionale partnerskapet. Målet er å styrke og samordne det regionale miljø- og næringsarbeidet.

22.2 Eiendom og bosetting

Oppdrag

- Bidra til å utnytte kulturlandskap med store miljøverdier og verneområder som grunnlag for landbruksbasert næringsutvikling.
- Informere og veilede kommunene i gjeldende eiendomslovgivning og følge opp kommunenes praksis, når det gjelder omdisponering og deling, priskontroll og saker som gjelder bo- og driveplikt.
- Sammen med kommunene føre kontroll med at bo- og driveplikten og vilkår for konsesjon blir oppfylt, samt at bestemmelsene bl.a. om omdisponering og deling blir overholdt.
- Ved behov pålegge kommuner å sende inn fortløpende utskrift av alle avgjørelser i en eller flere sakstyper etter jordloven eller konsesjonsloven, jf. § 3, 1. ledd i jordloven.
- Behandle klager over kommunale vedtak etter konsesjonsloven, jordloven og skogbruksloven.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap.1510). Styrking av det kommunerettede arbeidet er finansiert over kap. 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket.

Bakgrunnsinformasjon

Proposisjoner

- [Ot.prp. nr. 44 \(2008-2009\) Om lov om endring av lov om odelsretten og åsetesretten lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom m.v. og lov om jord m.v.](#)
- [Ot.prp. nr. 79 \(2002-2003\) Om lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom \(konsesjonsloven\) m.v.](#)
- [Ot.prp. nr. 72 \(1993-94\) Om lov om jord \(jordlova\) m.m.](#)
- [Ot.prp. nr. 75 \(2005-2006\) Om lov om endringer i jordlova mv.](#)

Lover og forskrifter

- [Lov 19. juni 2009 nr. 98 om endring av lov om odelsretten og åsetesretten, lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom mv. og lov om jord mv.](#)
- [Lov 27. mai 2005 nr. 31 om skogbruk \(skogbrukslova\)](#)
- [Lov 28. november 2003 nr. 098 om konsesjon ved erverv av fast eiendom \(konsesjonsloven\) m.v.](#)
- [Lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord \(jordlova\)](#)
- [Lov 28. juni 1974 nr. 53 om odelsretten og åsetesretten \(odelslova\)](#)
- [FOR 2011-02-11 nr. 138: Forskrift om saksbehandling i saker om odelsfrigjøring etter odelslova § 30 til § 32](#)
- [FOR 2011-12-14 nr. 1336: Forskrift om gebyr for behandling av konsesjons- og delingssaker](#)
- [FOR 2009-11-27 nr. 1476: Forskrift om endringer i en rekke forskrifter som følge av ikrafttredelse av lov om endringer i forvaltningslovgivningen mv. \(gjennomføring av forvaltningsreformen\)](#)
- [Forskrift om endring av forskrift 8. desember 2006 nr. 1480 om saksbehandling i kommunene mv. i saker etter konsesjonsloven, jordloven, odelsloven og skogbruksloven](#)
- [Forskrift om endring av forskrift 8. desember 2003 nr. 1434 om konsesjonsfrihet for visse erverv av fast eiendom, egenerklæring ved konsesjonsfrihet og om fulldyrket jord](#)

Annet

- [Rundskriv M-2/2012 – Endring i rundskriv M-1/2010 – Priser på landbrukseiendommer ved konsesjon. Nedre beløpsgrense for prisvurdering ved konsesjonsbehandling av bebygde eiendom](#)
- [Rundskriv M-3/2011 – Driveplikten etter jordloven](#)
- [Rundskriv M-2/2011 – Odelsfrigjøring - §§ 30 til 32 i odelsloven](#)
- [Rundskriv M-1/2010 – Endringer i Rundskriv M-3/2002 – Priser på landbrukseiendommer ved konsesjon. Boverdi og nedre beløpsgrense for prisvurdering ved konsesjonsbehandling av bebygde eiendom](#)
- [Rundskriv M-2/2009 – Konsesjon og boplikt](#)
- [Rundskriv M-4/2004 Endringer i rundskriv M-3/2002 - Priser på landbrukseiendommer ved konsesjon. Kapitaliseringsrentefot på jord og nedre beløpsgrense for prisvurdering ved konsesjonsbehandling av bebygde eiendom](#)
- [Rundskriv M-4/2003 – Omdisponering og deling – Lov om jord §§ 9 og 12](#)
- [Rundskriv M-7/2002 Endringer i rundskriv M-3/2002 - Priser på landbrukseiendommer ved konsesjon – Kapitaliseringsrentefot m.m. for skog](#)
- [Rundskriv M-3/2002 – Priser på landbrukseiendommer ved konsesjon](#)
- [Brev fra Landbruks- og matministeren og Miljøvernministeren til kommunene, fylkene og fylkesmennene av 19. november 2010 – Kommunenes ansvar for å ta vare på jordressursene](#)
- [Brev fra Landbruks- og matdepartementet av 25. juni 2010 om praktiseringen av delingsbestemmelsen i jordloven § 12](#)
- [Brev fra Landbruks- og matministeren og Miljøvernministeren til kommuner og fylker av 22. februar 2006 – Vern om jorda og kulturlandskapet – kommunenes ansvar innen nasjonale mål](#)

Resultatkrav

- Bidratt til en forutsigbar og effektiv saksbehandling innen eiendoms- og bosettingspolitikken.
- Bidratt til at kommunene gjennomfører oppgavene innenfor eiendoms- og bosettingspolitikken med tilstrekkelig kvalitet og kompetanse i arbeidet.

Rapportering

- Kort beskrivelse av resultatet fra oppfølging og kontroller, og behov for videre oppfølgingstiltak knyttet til kommunenes praktisering av regelverket i eiendoms- og bosetningspolitikken.

22.3 Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll

Oppdrag

- Veilede og følge opp kommunene i forvaltningen av økonomiske og juridiske virkemidler og regelverk knyttet til gårdbrukerens inntekter og velferd, og påse at forvaltningen skjer i samsvar med overordnede nasjonale føringer.
- Utarbeide årlig risikobasert plan for kontroller som skal gjennomføres.
- Følge opp avvik som avdekkes ved kontroller.
- Bruke erfaringer fra kontrollene til utvikling og forebygging.
- Forvalte regelverket og være vedtaksmyndighet for erstatningsordningene i landbruket, tilskudd til reiser ved veterinærers syke- og inseminasjonsbesøk og tilskudd til

landbruksvikarvirksomhet, samt behandle klagesaker og dispensasjonssøknader knyttet til direkte tilskudd og velferdsordninger.

- Se til at landbruksvikartjenesten fungerer som forutsatt, inklusiv oppfølging av søknad og rapportering om midler fra avløserlagene.
- Forvalte ordningen med kompensasjon ved restriksjoner i bruk av utmarksbeite grunnet rovvilt.
- Gjennomføre risikobaserte forvaltningskontroller av kommunene innen landbruksområdet.
- Gjennomføre risikobaserte kontroller av foretak/rettighetshavere.
- Undersøke saker der det foreligger mistanke om misligheter og/eller økonomisk kriminalitet
- Veilede og følge opp kommunene som førstelinjemyndighet for tilskuddsordninger.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap.1510). Styrking av det kommunerettede arbeidet er finansiert over kap. 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket.

Bakgrunnsinformasjon

Forskrifter

- [Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket](#)
- [Forskrift om tilskot til avløyning](#)
- [Forskrift om tidligpensjon til jordbrukere](#)
- [Forskrift om tilskot til landbruksvikarverksemd](#)
- [Forskrift om tilskudd til reiser ved veterinærers syke- og inseminasjonsbesøk](#)
- [Forskrift om erstatning etter offentlige pålegg og restriksjoner i plante- og husdyrproduksjon](#)
- [Forskrift om erstatning ved klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon](#)
- [Forskrift om erstatning for tap av sau på beite](#)

Annet

- [Reglement for økonomistyring i staten \(FOR 2003-12-12- nr 1938\)](#)
- [Rundskriv 46/08 Landbruksvikarvirksomhet i avløserlagene](#)
- [Rundskriv fra Statens landbruksforvaltning – Tilskudd til kommunale veterinærtjenester](#)

Resultatkrav

- Sikret en målrettet og effektiv forvaltning av virkemidlene overfor jordbruksforetakene.
- Gjennomført regelmessige dialogmøter eller lignende med kommunene, både på ledelses- og fagnivå, for å bidra til økt landbrukspolitisk engasjement, ansvar og god virkemiddelforvaltning i kommunene.
- Framskaffet informasjon om kommunenes forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske virkemidler med utgangspunkt i regelverket for produksjonstilskudd og ut fra regionale risikovurderinger.
- Sikret en målrettet og kostnadseffektiv tilskudds- og erstatningsforvaltning i samsvar med gjeldende regelverk, forvaltningslovens saksbehandlingsbestemmelser og reglement for økonomistyring i staen. Framskaffe prognoser om erstatningsomfang for de ulike ordningene.
- Bidratt til å sikre en godt organisert landbruksvikartjeneste i hele fylket.

Rapportering

- Oversikt over erfaringer og utfordringer knyttet til kommunenes forvaltning av økonomiske og juridiske virkemidler og regelverk.
- Gi en oversikt over ressursinnsats knyttet til kontrolloppgavene, omfang på gjennomførte kontroller og hvordan ev. avvik er fulgt opp, jf. eget skjema.
- Gi en oversikt over klager og dispensasjonssøknader behandlet av Fylkesmannen for samtlige tilskuddsordninger på landbruksområdet der kommunen er førsteinstans.
- Beskriv dekningsgraden for landbruksvikartjenestene i fylket, og rapporter på landbruksvikarvirksomhet til Statens landbruksforvaltning innen 1.2.2013.
- På erstatningsområdet må embetene gjennom året være forberedt på en situasjonsbestemt rapportering, jf. SLFs fullmaktsbrev.

Annet

- Gi innspill til Statens landbruksforvaltning om bl.a. forenkling, sidevirkninger og utfordringer med kontroll til jordbruksoppgjøret 2014.

22.4 Regionalt tilpasset innsats

Oppdrag

- Være et kompetansesenter på landbruksområdet generelt, og bidra til videreutvikling av det regionale partnerskapet spesielt, i samarbeid med fylkeskommunen, Innovasjon Norge, politisk og administrativ ledelse i kommunene, KS, næringsorganisasjonene i landbruket m.fl.
- Utarbeide Regionalt bygdeutviklingsprogram i samarbeid med regionalt partnerskap, herunder strategiarbeid, med tre delprogrammer: Regionalt næringsprogram (RNP), Regionalt miljøprogram (RMP) og Regionalt skog- og klimaprogram (RSK). Innenfor RNP og mat- og reiselivsområdet har regionalt nivå et utvidet ansvar for tildeling av bedriftsrettede midler, og fylkene må ta høyde for dette i utarbeidelsen av sine strategier. Videre har regionalt nivå ansvar for midler til tiltak innen bioenergi.
- Vurdere behov for særskilt oppmerksomhet mot landbruksavhengige områder.
- Bidra til at landbruket blir en integrert del av nærings- og samfunnsutviklingsarbeidet i kommunene.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap.1510). Styrking av det kommunerettede arbeidet er finansiert over kap. 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket.

Bakgrunnsinformasjon

- [Brev fra Landbruks- og matdepartementet av 08.11.2012 – Nasjonale føringer for arbeidet med Regionale bygdeutviklingsprogram](#)

Resultatkrav

- Målrettet og styrket samarbeidet med Innovasjon Norge, fylkeskommunen og andre regionale aktører
- Styrket og samordnet det regionale miljø- og næringsarbeidet gjennom Regionale bygdeutviklingsprogram.
- Bidratt til at landbruket er en integrert del av kommunenes nærings- og samfunnsutviklingsarbeid.

Rapportering

- Beskriv hvilke tiltak som er gjennomført for å styrke kommunenes arbeid innenfor landbruks- og matområdet, herunder omfanget av den landbrukspolitiske dialogen med kommunene og det landbrukspolitiske engasjementet i kommunene.
- Beskriv konkret bruk av ev. midler over kap. 1144 post 77 *Regionale og lokale tiltak i landbruket* til kommunerettet arbeid.
- Rapporter om arbeidet i Regionale bygdeutviklingsprogram i tråd med føringer gitt i tilskuddsbrev om næringsutvikling (tidl. rundskriv BU-midler).
- Beskriv samarbeidet med regionale aktører innen næringsutvikling og miljøarbeid, herunder gjør rede for hvilke aktører som følger opp de ulike delene av strategiene for Regionalt næringsprogram (RNP), Regionalt miljøprogram (RMP) og Regionalt skog- og klimaprogram (RSK).
- Utarbeide oversikt over antall årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 1.1.2013.
- Utarbeide oversikt over utvikling i antall årsverk i Fylkesmannens landbruksavdeling i 2013.

22.5 Reindriftsforvaltning

For aktuelle fylker innebærer virksomhetsoverføringen fra LMD til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD) at Fylkesmannen overtar ansvaret for områdekontorene for reindrift med virkning fra 1.1.2014. Dette vil gi Fylkesmannen en sentral rolle i arbeidet med å nå målene i reindriftpolitikken. Videre medfører virksomhetsoverføringen at berørte embeter får en sentral veiledningsrolle for næringen. Fylkesmannen vil få ansvaret for å forvalte bl.a. reindriftsloven og virkemidlene over Reindriftsavtalen. Det forutsettes at Fylkesmannen legger til rette for en effektiv gjennomføring av reindriftpolitikken. LMD vil i 2013 i samarbeid med FAD ha nærmere dialog med berørte embeter for å forberede virksomhetsoverføringen.

Resultatområde 23 Økt verdiskaping

Landbruk omfatter et bredt spekter av næringsaktivitet, herunder jordbruk, skogbruk, reindrift og andre aktiviteter som er basert på landbrukets ressurser. Landbruket er også viktig for næringer som reiseliv, kultur og næringsmiddelindustri.

Å synliggjøre regionale og lokale fortrinn og potensial, bidra til at forbrukerdimensjonen ivaretas og finne synergier mellom verdikjeder i landbruket og andre sektorer er med på å styrke innovasjonsevnen og verdiskapingen i alle deler av næringa. Det er derfor viktig at de regionale aktørene, utdannings- og kompetansmiljøer, forskningsmiljøer, næringsliv og kommuner samarbeider, slik at flere virkemidler blir vurdert i sammenheng og best mulig tilpasset verdiskapingsutfordringene i regionen.

Skogen, et aktivt og lønnsomt skogbruk og konkurransedyktig skogindustri er viktig for bosetting, sysselsetting og næringsutvikling i store deler av landet. Tilrettelegging for ulike former for trebruk og bioenergi og aktiv bruk av skogen i nærings- og klimasammenheng er sentralt for å styrke skogens bidrag til verdiskaping nasjonalt, regionalt og lokalt. Dette forutsetter et lønnsomt og bærekraftig drevet skogbruk, bedret tilgjengelighet til skogressursene og konkurransedyktige verdikjeder.

Bygdenæringer er et fellesbegrep for all næringsvirksomhet utenom tradisjonelt landbruk med basis i ressursene i landbruket. Bredden i naturressursgrunnlaget, kulturen, historien, bygningsmassen, maskinene og de menneskelige ressursene knyttet til landbruket er omfattende, og gir grunnlag for å utvikle et bredt spekter av varer og tjenester.

23.1 Næringsutvikling innen jordbruk og bygdenæringer

Oppdrag

- Bidra til utvikling av både det tradisjonelle landbruket og stimulere til økt satsing innenfor landbruksbasert vare- og tjenesteproduksjon, lokalmat, Inn på tunet, grønt reiseliv, småkraft, bioenergi og bygdenæringer innenfor rammene av Regionalt næringsprogram (RNP).
- Forvalte de fylkesvise bygdeutviklingsmidlene til utvikling og tilrettelegging i tråd med målene i strategien for regionalt næringsprogram og tilskuddsbrev om næringsutvikling for 2013 (erstatte rundskriv BU-midler).
- Etablere gode samarbeidsrutiner og fordele bedriftsrettede bygdeutviklingsmidler til Innovasjon Norge.
- Bidra i arbeidet med nasjonal handlingsplan for Inn på tunet og oppfølging av nasjonal strategi for Inn på tunet, sikre oppfølging av kommunene som deltar i Inn på tunet-løftet og bidra til implementering av godkjennings- og merkeordningen for Inn på tunet.
- Bidra til utvikling av nytt nasjonalt nettsted for Inn på tunet, og god informasjons- og kommunikasjonsflyt, samt sikre at arbeidet ses i sammenheng med Fylkesmannen sitt arbeid på øvrige sektorområder.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap.1510).

Bakgrunnsinformasjon

Love og forskrifter

- [FOR 2009-1-28 nr. 75: Forskrift om midler til bygdeutvikling](#)

Annet

- [Brev fra Landbruks- og matdepartementet av 08.11.2012 – Nasjonale føringer for arbeidet med Regionale bygdeutviklingsprogram](#)
- [Nasjonal strategi for Inn på tunet](#)

Resultatkrav

- Støttet utviklings- og tilretteleggingstiltak med sikte på å bidra til utvikling av bygdenæringer på landbrukseiendommen, samt bidra til utvikling og modernisering av det tradisjonelle landbruket.
- Bidratt til utvikling av bygdenæringer, herunder økt satsing og produksjon av matspesialiteter, småkraft, bioenergi, grønt reiseliv- og Inn på tunet-tjenester.
- Fulgt opp arbeidet med Inn på tunet.

Rapportering

- Rapporter på bruken av BU-midlene innen 28.2.2014. Kopi til Innovasjon Norge som også skal inkludere regnskap for utbetalingene.
- Kort kommentere forbrukstall/utviklingstrekk i 2013 for utviklings- og tilretteleggingsmidlene dersom disse avviker fra normalen. Kommentaren skal sendes til LMD med kopi til Innovasjon Norge innen 15.1.2014.
- Beskriv kort tiltak for økt satsing innen landbruksbasert vare- og tjenesteproduksjon innenfor Regionalt næringsprogram.
- Beskriv tverrsektorielt samarbeid og resultater i arbeidet med Inn på tunet generelt og Inn på tunet-løftet i kommunene spesielt.

23.2 Skogbruk

Oppdrag

- Styrke satsingen rettet mot økt produksjon og utbygging av bioenergi og økt trebruk og verdiskaping gjennom regionale strategier, virkemiddelbruk og samhandling med kommunene, fylkeskommunen, Innovasjon Norge, næringsorganisasjonene og aktørene i verdikjeden.
- Arbeide for økt bruk av fornybar energi generelt og i landbruket spesielt, herunder konvertering til bioenergi i veksthussektoren, og andre tiltak i tråd med virkemidler hos Innovasjon Norge (Bioenergiprogrammet) og ENOVA.
- Kartlegge og planlegge tiltak for økt bærekraftig avvirkning for å møte eventuell økt etterspørsel etter trevirke.
- Veiledning og oppfølging av kommunenes arbeid og bruk av hovedplaner og regelverk som grunnlag for en helhetlig utvikling av skogbrukets infrastruktur, herunder nybygging, ombygging og økt vedlikehold av skogsveger
- Tilrettelegge for kostnadseffektiv tømmertransport fra skog til industri/marked, herunder arbeide for utbedring av flaskehals og for at økt andel av tømmertransporten kan flyttes fra vogntog til jernbane og sjøtransport.
- Utarbeide fylkesvise planer for aktiviteten i skogbruksplanleggingen i samråd med kommunene.
- Være vedtaksmyndighet for de økonomiske virkemidlene i skogbruket som gjelder vegbygging, energiflis, taubane m.m. og skogbruksplanlegging med miljøregistreringer.
- Fordele særskilte midler til kystskogbruket.
- Bidra med skogfaglig kompetanse i regional og lokal skogbrannberedskap, jf. § 4-12 i Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen. I områder hvor det er betydelig fare for

brann i skog, skal brannsjefen i samråd med de lokale skogbruksmyndigheter organisere en særskilt reservestyrke for innsats ved slike branner. Slik reservestyrke skal øves for aktuelle oppgaver.

- Administrere skogfondsordningen og bistå kommunene med informasjonstiltak rettet mot skogeierne om skatteregler knyttet til ordningen. Ferdigstille regnskap innen 1.2.2014.
- Fordele de økonomiske virkemidlene i skogbruket som gjelder skogkultur, tynning og miljøtiltak til kommunene og være klageorgan for kommunenes vedtak knyttet til nærings- og miljøtiltak i skogbruket. Følge opp kommunenes arbeid med å kontrollere minimum 10 % av tiltakene.
- Se til at kommunene overvåker skogen av hensyn til fare for ulike skogskader, jf. Forskrift om bærekraftig skogbruk § 10, og melder skader til [Skogskader på internett](#) som driftes av Norsk institutt for skog og landskap
- Gjennomføre resultatkontrollen for skogbruk og miljø.
- Støtte opp om skogbrukets miljø- og klimaarbeid.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap.1510).

Bakgrunnsinformasjon

Lover og forskrifter

- [Lov av 27. mai 2005 nr 31 om skogbruk](#)
- [Forskrift om tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer](#)
- [Forskrift om skogfond o.a.](#)
- [Forskrift om bærekraftig skogbruk](#)
- [Forskrift om planlegging og godkjenning av veier for landbruksformål](#)

Annet

- [Landbruks- og matdepartementets miljøstrategi 2008-2015](#)
- [Strategi for økt utbygging av bioenergi](#)
- [Brev fra landbruks- og matministeren av 5. juli 2010 til fylkesmennene med anmodning om økt innsats på kontroll og håndhevelse av foryngelsesbestemmelser i bærekraftforskriften.](#)

Resultatkrav

- Sikret en åpen, målrettet og effektiv forvaltning av de økonomiske og juridiske virkemidlene i skogbruket.
- Forbedret kommunikasjon med skognæringen om mål og virkemiddelbruk mv.
- Forbedret aktivitet på prioriterte områder.
- Økt bruk av tre og bioenergi i fylket.
- Gjennomført resultatkontrollen i tråd med fastlagte retningslinjer.

Rapportering

- Rapporter kort om utviklingen i skogbruket, beskriv utfordringene på skogområdet i fylket, og gi en oversikt over hvordan Fylkesmannens arbeid på området har bidratt til resultater og aktivitet.

- Rapportere om skogbruksplanlegging med miljøregistreringer og tilskudd til miljøtiltak i skogbruket gjennom fagsystemet TSKOG.

Resultatområde 24 Bærekraftig landbruk

Sikring av verdifulle jordbruksarealer og kulturlandskap er høyt prioritert i den nasjonale miljø- og landbrukspolitikken. For å ta vare på viktige kulturlandskap og verne om dyrka og dyrkbar jord har Regjeringen videreført målet om å begrense omdisponeringen av dyrka jord til under 6 000 dekar per år. Målet er fortsatt ikke nådd og Regjeringen legger opp til en mer restriktiv linje når det gjelder omdisponering av dyrka og dyrkbar mark. Oppdatert kartgrunnlag er et sentralt hjelpemiddel for dokumentasjon av dyrka og dyrkbar jord, som grunnlag for planarbeid og rapportering.

St.meld. nr. 39 (2008–2009) Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen, peker på flere tiltak i tilknytning til landbruket. Fylkesmannen har et ansvar for å følge opp kommunene på dette området, bl.a. å legge til rette for økte leveranser av bioenergi fra landbruket og at kontroll og håndhevelse av foryngelsesbestemmelsene i forskrift om bærekraftig skogbruk følges aktivt opp. Dette er siden fulgt opp gjennom Meld. St. 21 (2011-2012), der det blant annet sies at det skal føres en aktiv skogpolitikk gjennom tiltak som øker skogens karbonlager.

Riktig beskyttelse og bruk av arealressursene er en forutsetning for å kunne øke matproduksjonen. Norsk landbruk produserer dessuten miljøgoder som kulturlandskap og biologisk mangfold, og bidrar til opptak og lagring av karbon. Samtidig kan norsk landbruk påvirke det biologiske mangfoldet i negativ retning og er selv en kilde til forurensning til luft, jord og vann. Produksjonen må foregå innenfor naturens tålegrenser. Fylkesmannen skal arbeide nært sammen med det regionale partnerskapet og regionalt fagansvarlige innen miljøvern og kulturminner.

Økologisk produksjon i Norge er viktig for å sikre et produktmangfold for forbrukerne, og økologisk landbruk har en spyspissfunksjon som kan bidra til å fremme et mer miljøvennlig jordbruk generelt. Fylkesmannen har en viktig rolle som pådriver for utvikling av økologisk landbruk i fylket.

24.1 Jordvern og kulturlandskap

Oppdrag

- Styrke formidling av nasjonal politikk for jordvern og bevaring av kulturlandskap, og sikre at de nasjonale målene blir ivaretatt i regionale og lokale planprosesser.
- Fremme innsigelser og klage på vedtak i saker der det er nødvendig.
- Bidra til at arealpolitikk settes på den politiske dagsorden i kommunene, medvirke til at kommunene har en styrket og samlet strategi for å ivareta viktige kulturlandskap og sikre vern om dyrka og dyrkbar jord gjennom veiledning og kommunikasjon.
- Motivere kommunene til å etablere langsiktige utbyggingsgrenser mot de viktigste landbruksarealene, samt stille krav om effektiv utnyttelse av eksisterende og planlagte utbyggingsområder.

- Koordinere arbeidet med de utvalgte kulturlandskapene i jordbruket på fylkesnivå, sikre dialogen med lokale aktører og se til at skjøtsel og andre tiltak gjennomføres i områdene som er valgt ut.
- Forvalte økonomiske virkemidler for de natur- og kulturlandskapsbaserte verdensarvområdene i de fylkene der dette er aktuelt.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap.1510).

Bakgrunnsinformasjon

Lover og forskrifter

- [Lov av 12. mai 1995 nr 23 om jord \(jordlova\)](#)
- [Lov om planlegging og byggesaksbehandling \(plan- og bygningsloven\)](#)
- [Lov av 27. mai 2005 nr 31 om skogbruk](#)
- [Forskrift om tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer](#)
- [Forskrift om skogfond o.a.](#)
- [Forskrift om berekraftig skogbruk](#)
- [Forskrift om planlegging og godkjenning av veier for landbruksformål](#)

Annet

- [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging](#)
- [Landbruks- og matdepartementets miljøstrategi 2008-2015](#)
- [Strategi for økt utbygging av bioenergi \(OED 2008\)](#)
- [Nasjonalt miljøprogram 2012](#)
- [Klimaskifte for jordvernet – rapport fra jordverngruppa](#)
- [Brev fra Landbruks- og matministeren og Miljøvernministeren til kommunene, fylkeskommunene, fylkeslandbruksstyrene og fylkesmennene av 19.11.2010 – Kommunenes ansvar for å ta vare på jordressursene.](#)
- [Orienteringsbrev fra Landbruks- og matdepartementet av 15.10.2009 vedrørende opphøringen av fylkeslandbruksstyrene og overføring av oppgaver til fylkesmennene og fylkeskommunene](#)
- [Brev fra Landbruks- og matministeren og Miljøvernministeren til kommuner og fylker av 22. februar 2006 – Vern om jorda og kulturlandskapet – kommunenes ansvar innen nasjonale mål](#)
- [Miljøverndepartementets nettside om planlegging](#)
- [Temaveileder: Reindrift og planlegging etter plan- og bygningsloven \(plandelen\)](#)
- [Temaveileder: Landbruk og planlegging etter plan- og bygningsloven](#)
- [Plan- og bygningsloven og Landbruk Pluss - veileder](#)

Resultatkrav

- Sikret langsiktig ivaretagelse av landbrukets ressursgrunnlag.
- Bidratt til nedgang i omdisponering av dyrka og dyrkbar jord.
- Synliggjort og bidratt til at de nasjonale målene for jordvern og kulturlandskap blir fulgt opp av regionale og lokale aktører gjennom areal- og samfunnsplanleggingen for øvrig.
- Synliggjort de nasjonale målene for jordvern og kulturlandskap og sørge for oppfølging i areal- og samfunnsplanleggingen, samt i behandlingen av enkeltsaker.
- Sikret en brukerrettet dialog, målrettet forvaltning og økt kommunalt engasjement for områdene som inngår blant utvalgte kulturlandskap i jordbruket.

- Sikret økt allmenn oppmerksomhet om viktige kulturlandskapsutfordringer, kulturlandskapets potensial og en kunnskapsbasert forvaltning, når det gjelder næringsutvikling og produksjon av miljøgoder.

Rapportering

- Beskriv status i omdisponering av dyrka og dyrkbar jord i fylket.
- Beskriv aktivitet og utfordringer i dialogen med kommunene for å nå de nasjonale målene om å ivareta jord- og kulturlandskapsressursene.
- Beskriv sentrale utviklingstrekk for jordvernet i fylket og hovedutfordringer i virkemiddelbruk og tiltak (herunder omdisponering av dyrka og dyrkbar jord).
- Beskriv erfaringer og resultater med iverksetting av tiltak for de områdene som inngår blant utvalgte kulturlandskap i jordbruket.
- Rapportere om bruken av innsigelser knyttet til landbruk i saker etter plan- og bygningsloven (bl.a. om begrunnelse, utfall og antall saker totalt, til mekling og til Miljøverndepartementet).

24.2 Samfunnsplanlegging

Oppdrag

- Belyse konsekvenser og utviklingsmuligheter og ivareta interessene for landbruket, herunder reindrift, i arealplansaker, verneplansaker og ved større tiltak som berører landbrukets interesser.
- Følge opp landbrukets og reindriftens interesser i de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging.
- Ivareta landbrukets og reindriftens interesser i arbeidet med regionale planstrategier.
- Samle og utvikle arealdokumentasjon og gjøre den tilgjengelig for arealplanleggingsformål.
- Følge opp arbeidet med arealressurskartet AR5 i kommunene, både kontinuerlig og periodisk ajourhold, samt vurdere behov for kompetansetiltak
- Bidra til at kommunene gir best mulig rapportering gjennom KOSTRA og bruke KOSTRA-tallene i dialogen om arealbruken og ressursbruken i kommunene.
- Samordne og koordinere samfunnsikkerhetsarbeidet i fylket på landbruks- og matområdet.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap.1510).

Bakgrunnsinformasjon

Lover og forskrifter

- [Lov av 12. mai 1995 nr 23 om jord \(jordlova\)](#)
- [Lov om planlegging og byggesaksbehandling \(plan- og bygningsloven\)](#)
- [Forskrift om konsekvensutredninger](#)
- [Forskrift om kart, stedfestet informasjon, arealformål og kommunalt planregister \(kart- og planforskriften\)](#)

Annet

- [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging \(T-1497\)](#)

- [Brev fra Landbruks- og matministeren og Miljøvernministeren til kommunene, fylkeskommunene, fylkeslandbruksstyrene og fylkesmennene av 19.11.2010 – Kommunenes ansvar for å ta vare på jordressursene.](#)
- [Brev fra Landbruks- og matministeren av 5. juli 2010 til fylkesmennene med anmodning om økt innsats på kontroll og håndhevelse av foryngelsesbestemmelser i bærekraftforskriften.](#)
- [Brev fra landbruks- og matministeren og miljøvernministeren til kommuner og fylker av 22. februar 2006 – Vern om jorda og kulturlandskapet – kommunenes ansvar innen nasjonale mål](#)
- [Brev fra Landbruks- og matdepartementet 20.4.2012 – Presisering av Fylkesmannens beredskapsrolle på Landbruks- og matdepartementets områder](#)
- [Miljøverndepartementets nettside om planlegging](#)
- [Temaveileder: Reindrift og planlegging etter plan- og bygningsloven \(plandelen\)](#)
- [Temaveileder: Landbruk og planlegging etter plan- og bygningsloven](#)
- [Plan- og bygningsloven og Landbruk Pluss - veileder](#)
- ["Kjerneområde landbruk" – veileder](#)
- [DVD "Arealer lokalt gull" – veileder](#)

Resultatkrav

- Bidratt til at landbrukets samfunnsbidrag kommer på den politiske dagsorden i kommunene, og løftes fram i overordna arealplanlegging lokalt og regionalt.
- Sikret at landbrukets interesser inngår i avveingene som gjøres i plansaker, energisaker (utbygging, framføring, konsesjonsendring) m.v.
- Sørget for aktiv og målrettet bruk av landbruksrelatert arealdokumentasjon og statistikk på fylkes- og kommunenivå, herunder kart over kjerneområder for landbruk fra kommunene.
- Samfunnssikkerhetsarbeidet i fylket på landbruks- og matområdet er samordnet og koordinert.

Rapportering

- Beskriv hovedtrekk i arealbruksutviklingen og aktivitetene som er iverksatt for å sikre at landbrukets arealinteresser og utviklingsmuligheter blir ivaretatt i samfunnsplanleggingen.
- Beskriv status og erfaringer i arbeidet med verneplaner, energisaker og konsekvensutredninger.
- Rapportere om bruken av innsigelser knyttet til landbruk i saker etter plan- og bygningsloven (bl.a. om begrunnelse, utfall og antall saker totalt, til meklings- og til Miljøverndepartementet).
- Kort beskrivelse av status i samordnings- og koordineringsarbeidet innenfor samfunnssikkerhet på landbruks- og matområdet.

24.3 Klimautfordringene

Oppdrag

- Arbeide for å styrke langsiktige investeringer knyttet til oppbygging og skjøtsel av ny skog med hensyn til skogproduksjon og framtidig verdiskaping, og i tråd med Regjeringens klima- og miljøarbeid, jf. prioriteringene i St.meld. nr. 39 (2008-2009) og Meld. St. 21 (2011-2012).
- Gjennomføre regionale skog- og klimaprogram, som oppfølging av skog- og tretiltak i klimasammenheng i tråd med prioriteringene i St. meld.nr. 39 (2008-2009) og Meld. St. 21 (2011-2012).
- Synliggjøre positive bidrag og muligheter knyttet til skog og trevirke i klimasammenheng.

- Legge til rette for en bærekraftig skogforvaltning gjennom skogbruksplanlegging med miljøregistreringer og målretting av miljøinnsatsen i skogbruket, jf. Meld. St. 9 (2011-2012).
- Medvirke til at kommunene utnytter landbrukets potensial i klimaarbeidet gjennom sine klima- og energiplaner.
- Legge til rette for økt produksjon og bruk av bioenergi og etablering av biogassanlegg.
- Følge opp gjødselhåndtering gjennom forskriftsforvaltning og eventuelt RMP med tanke på å redusere klimagassutslipp og utslipp av ammoniakk.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap.1510), samt bevilgningen over kap. 1150.50 (Landbrukets utviklingsfond) Klima- og miljøprogram.

Bakgrunnsinformasjon

Lover og forskrifter

- [Lov av 27. mai 2005 nr 31 om skogbruk](#)
- [Forskrift om tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer](#)
- [Forskrift om skogfond o.a.](#)
- [Forskrift om bærekraftig skogbruk](#)
- [Forskrift om planlegging og godkjenning av veier for landbruksformål](#)

Annet

- [Strategi for økt utbygging av bioenergi](#)
- [Brev fra Landbruks- og matministeren av 5. juli 2010 til fylkesmennene med anmodning om økt innsats på kontroll og håndhevelse av foryngelsesbestemmelser i bærekraftforskriften](#)

Resultatkrav

- Profilering av de positive effektene og mulighetene knyttet til skog og trebruk i klimasammenheng.
- Utført tiltak for å gjøre kommunene kjent med landbrukets positive klimabidrag og at landbruket blir en del av kommunens klimaplaner.
- Gjennomført tiltak for økt bruk av trevirke og økt satsing på bioenergi.
- Gjennomført resultatkontrollen i tråd med fastlagte retningslinjer

Rapportering

- Rapportere om skogbruksplanlegging med miljøregistreringer og tilskudd til miljøtiltak i skogbruket gjennom fagsystemet TSKOG.
- Beskriv kort aktiviteten knyttet til økt bruk av trevirke og satsing på bioenergi, samt gjør rede for status og utfordringer på området.
- Beskriv arbeidet med klimatiltak innenfor landbrukssektoren.
- Beskrive kort oppfølging av arbeidet med biogassanlegg i fylket.
- Rapportering av eventuelle tiltak og virkemidler over RMP med effekt på klimagassutslipp og ammoniakkutslipp, og om mulig også effekt av tiltakene.

Annet

- Bidra med informasjon til årlig rapport om bærekraftig skogbruk. LMD kommer tilbake med informasjon om dette tidlig i 2013.

24.4 Produksjon av miljøgoder og reduksjon av forurensninger

Oppdrag

- Oppdatere miljøprioriteringer og tiltak i RMP og iverksette program for perioden 2013-2016Oppdatere regelverket for RMP, formidle informasjon til brukere og allmennheten.
- Veilede kommunene i bruken av nytt søknads- og saksbehandlingssystem (eStil) for RMP.
- Medvirke til sikring av landbrukets genetiske ressurser gjennom bl.a. tiltak i regi av RMP og i forvaltning av kulturlandskap og skjøtsel av verneområder.
- Lyse ut og fordele fylkesvise midler til Klima- og miljøprogrammet.
- Forvalte tilskudd til investeringer i beiteområder (ny forskrift ventes).
- Ivareta landbrukets interesser i oppfølgingen av vannforskriften og sørge for kvalitetssikring av karakteriseringsdata, tiltaksbeskrivelser m.m.
- Gå gjennom kommunenes tiltaksstrategier og bidra til å styrke koblingen mellom SMIL- og RMP-virkemidlene og målrette disse.
- Følge opp gitte tilsagn og arbeidsfrister for SMIL-midlene.
- Fordele miljøvirkemidlene i jordbruket (SMIL) til kommunene basert på kommunale strategier og være klageorgan for kommunens vedtak knyttet til SMIL-virkemidlene.
- Veilede om miljøplan i jordbruket og påse at kommunene gjennomfører kontroller.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap.1510). Styrking av det kommunerettede arbeidet er finansiert over kap. 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket.

Bakgrunnsinformasjon

- [Nasjonalt miljøprogram 2012](#)

Resultatkrav

- Gjennomføre regionalt miljøprogram.
- Ivareta sektoransvaret i oppfølgingen av vannforskriften.
- Synliggjort fylkets miljøprioriteringer for ny RMP-periode og innplassert tiltakene i menysystemet, i samsvar med retningslinjene i Nasjonalt miljøprogram 2012
- Kommunene er i stand til å bruke elektronisk løsning for RMP og kan veilede søkere
- Gitt innspill om tiltak og konsekvenser knyttet til mål for vannforekomster på basis av vannforskriften.
- Sikret at kommunene følger opp generelle forutsetninger og gjeldende rundskriv om miljøplan.
- Sikret at langsiktige strategier for å begrense forurensing fra landbruket er synliggjort i kommuneplaner/tiltaksstrategier og øvrig samfunnsplanlegging.
- Identifisert sentrale miljøutfordringer i fylket, etablert ordninger som møter utfordringene og synliggjort landbrukets miljøverdier og miljøinnsats.
- Sikret at de mest verdifulle områdene med biologisk mangfold og kulturminner i jordbruket er gitt forvaltning gjennom Landbruks- og matdepartementets eller Miljøverndepartementets virkemidler.

- Sikret en aktivitetsfremmende og miljørettet fordeling av SMIL-midlene og etablert en god dialog med kommunene om prioritering og bruk av disse midlene.

Rapportering

- Gi en vurdering av måloppnåelse for virkemidlene i regionalt miljøprogram.
- Beskriv hovedprioriteringer for bruken av SMIL-midler og hvordan fylkesmannen har arbeidet med koplingen mellom SMIL og RMP.
- Beskrive tilstanden og utviklingen av biologisk mangfold og kulturminner i jordbruket og bruken av virkemidler i forhold til målsetningene.
- Beskriv tilstand og utvikling for forurensning fra landbruket i vannområder som er valgt ut i første planperiode.
- Beskriv status og behov for oppfølgingstiltak fra forvaltningens side i miljøplanarbeidet.

Annet

- Gi en forbruksprognose for 2012 til Statens landbruksforvaltning, rapportere om arbeidsfrister og inndraging av midler samtrapportere behov for jord- og skogbruksmidler i 2013 innen 1.12.2012.

24.5 Økologisk landbruk

Oppdrag

- Forvalte midler i tråd med tiltak i de regionale handlingsplanene for utvikling av økologisk landbruk.
- Fylkesmannen skal etablere og utvikle nettverk for å stimulere økologisk jordbruksdrift, og bidra til å synliggjøre økologiske varer sammen med annen småskalaforedling i ulike omsetningskanaler.
- Lede satsingene innenfor økologiske foregangsfylker
- Synliggjøre resultater av regionale og lokale satsinger og tiltak innenfor økologisk landbruk.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap.1510).

Bakgrunnsinformasjon

- [Økonomisk, agronomisk – økologisk! Handlingsplan for å nå målet om 15 prosent. økologisk produksjon og forbruk i 2020](#)

Resultatkrav

- Gjennomført målrettede tiltak og sikret resultatformidling og kompetanseoverføring fra satsingen for å nå de nasjonale målene om at 15 % av matproduksjonen og matforbruket skal være økologisk i 2020

Rapportering

- Beskriv kort status og utfordringer, prioriteringer, tiltak og resultater fra oppfølging av de regionale handlingsplanene og satsingen innenfor økologiske foregangsfylker.
- Rapportere til Statens landbruksforvaltning på regionale handlingsplaner og foregangsfylkesatsingen innen 28.2.2014.